

De frivilliga försvarsorganisationerna

En oundgänglig kraft för samhällets försvar och krishantering

Frivillighetens samhällsbetydelse

Det civila samhällets många ideella organisationer har länge haft en viktig position i samhället. De har bidragit till demokratiutvecklingen samt till att bygga upp det stora sociala kapital vi har i det svenska samhället idag. En självständig och oberoende ideell sektor är en garant för demokrati och mångfald i vårt samhälle. Forskning visar att ideella bidrar med insatser till ett värde av åtskilliga miljarder per år. Engagemanget är betydelsefullt och gör skillnad.

De organisationer vi representerar omfattas av förordningen om frivillig försvarsverksamhet. Vi är självständiga, ideella, partipolitiskt och religiöst obundna och fristående i förhållande till myndigheterna. Var för sig attraherar vi olika grupper i samhället. Tillsammans har vi stor bredd och mångfald. Vi informerar, rekryterar och utbildar frivilliga för militära och civila uppdrag. Vi erbjuder en kraft med över 400 000 medlemmar som valt att frivilligt göra en insats och som genom strukturerad ledning och utbildning bidrar till samhällets totala krisberedskap. Organisationerna är långt mer än en personalförsörjningsresurs. De frivilliga försvarsorganisationerna bidrar med ett engagemang och en kunskap som är betydelsefull och kostnadseffektiv för hela samhället.

Det förs ofta ett både teoretiskt och filosofiskt resonemang om folkförankring och dess betydelse men det saknas en politisk tydlighet i vad som ska folkförankras, betydelsen av den och sättet att göra det på. Folkförankring bygger på kunskap och förståelse för samhällets behov vid kriser och krig och är betydligt större än att informera om statsmakternas beslut. De frivilliga försvarsorganisationerna får en allt viktigare roll för folkförankringen.

Den svenska säkerhetspolitiken är en del av samhällets samlade resurser för att möta hot och utmaningar mot vår säkerhet. Förutom militära hot har 27 allvarliga risker och hot som kan skapa allvarliga störningar i vårt moderna samhälle identifierats av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Exempel på sådana risker är störningar i elförsörjning, elektroniska kommunikationer, transporter och livsmedelsförsörjning. Många av dessa är sådana som inte kan mötas med militära medel, men där en civil-militär samverkan är nödvändig. De frivilliga försvarsorganisationerna är fortsatt beredda att ta sitt ansvar för samhällets förmåga att möta dessa hot.

- Försvarsberedningen bör framhålla de frivilliga försvarsorganisationernas breda kunskap och kompetens, engagemang och förmåga att på ett kostnadseffektivt sätt bidra till såväl Försvarsmakten som samhällets krisberedskap och civilt försvar.
- Försvarsberedningen bör verka för att långsiktigt säkerställa de frivilliga försvarsorganisationernas ekonomiska möjlighet att genomföra utbildning och övning för att kunna bidra till samhällets krishantering och insatser vid höjd beredskap.
- Försvarsberedningen bör verka för att säkerställa de frivilliga försvarsorganisationernas fortsatta betydelse och ökad medverkan för folkförankringen.

Ungdomsverksamhetens betydelse

Intresset och förståelsen för frågor som rör säkerhets-, och försvarspolitik, fred, demokrati och mänskliga rättigheter är inte helt självklara hos dagens yngre generationer. Här har de frivilliga försvarsorganisationerna en stor betydelse för att ge information och föra diskussion om landets krisberedskap och säkerhets- och försvarspolitik.

Ungdomar är en av våra viktigaste målgrupper. Genom vår ungdomsverksamhet börjar vi tidigt att etablera och bygga relationer med och mellan ungdomar. Genom delaktighet i våra organisationer ges ungdomar möjligheten att vara en del av föreningslivets samvaro och demokratiprocesser. Ungdomsverksamheten skapar delaktighet och insikt om viktiga samhällsfunktioner vilket bidrar till en positiv social utveckling av vårt samhälle. Genom vår verksamhet involverar vi fler befolkningsgrupper till att engagera sig i samhällets försvars- och krisberedskap. Våra ungdomsutbildningar ger ringar på vattnet.

Det är strategiskt och etiskt viktigt att särskilja ungdomsverksamhet riktad till ungdomar under 18 år från den rekrytering till soldater som görs av personal till Försvarsmakten och som är 18 år och äldre. Men genom den kvalitativa ungdomsutbildning som erbjuds i de frivilliga försvarsorganisationerna läggs samtidigt grunden till en bild av Försvarsmakten som en viktig del av det svenska samhället och som en möjlig arbetsgivare.

- Försvarsberedningen bör framhålla betydelsen av de frivilliga försvarsorganisationernas ungdomsverksamhet för fortsatt folkförankring och ge organisationerna ett ökat ansvar för och ekonomiska förutsättningar att engagera ungdomar.

De frivilliga försvarsorganisationernas insatser för kompetensförsörjning till Försvarsmakten

Hemvärnet har fått en allt större nationell betydelse medan övriga delen av Försvarsmakten i stor utsträckning fortfarande förknippas med utlandsinsatser. Värnplikten har tidigare försörjt Försvarsmakten med personal. Nu byggs organisationen helt på frivillig rekrytering. Detta har ändrat förutsättningarna att engagera och rekrytera.

De frivilliga bidrar med viktig kompetens och är kostnadseffektiva. Organisationerna har lång erfarenhet av att samla, organisera och utbilda enskilda, ideella krafter för Försvarsmakten och för arbete i samhällets krisberedskap. Vi är utbildade, övade och har förmåga att kunna agera i kris och krig.

Uppdraget inom det militära försvaret till de frivilliga försvarsorganisationerna är i huvudsak begränsat till Hemvärnets behov. Dagens avtalsbefattningar är ca 5 600 av Hemvärnets numerär på 22 000, men är i dagsläget inte fullt bemannade. Ett gemensamt arbete måste komma till stånd mellan de frivilliga försvarsorganisationerna och Försvarsmakten för att nå målet. För den övriga insatsorganisationen om ca 28 000 finns enbart heltids- och deltidstjänstgörande personal. Med befattningar för de frivilliga försvarsorganisationerna kan

en breddad kompetens erbjudas. De frivilliga försvarsorganisationerna är viktiga som en bred rekryteringsbas för Försvarsmakten och för försvarets folkförankring. Härigenom stärker vi våra medborgares vilja att försvara frihet och fred.

De frivilliga försvarsorganisationerna rekryterar och utbildar egna frivilliga instruktörer som nyttjas både av de frivilliga försvarsorganisationerna och Försvarsmakten. Detta ger Försvarsmakten ett mervärde. Genom att också nyttja tidigare anställda och veteraners kompetens tillvaratas även denna resurs. Genom de frivilliga försvarsorganisationerna behåller medlemmarna sin kompetens och förmåga att kunna ingå i olika typer av befattningar inom Försvarsmaktens insatsorganisation och för att kunna medverka vid internationella insatser samt delta i samhällets krisberedskap.

- Försvarsberedningen bör precisera de frivilliga försvarsorganisationernas betydelse för personalförsörjningen inte bara inom Hemvärnet utan också inom Försvarsmakten i övrigt.
- Försvarsberedningen bör uppmärksamma att de frivilliga försvarsorganisationerna kan fylla en viktig funktion för vidmakthållande av kompetensen hos de deltidsanställda.

De frivilliga försvarsorganisationernas insatser i samhällets krishantering

Generell krishanteringsförmåga förutsätter ett tydligt definierat ansvar på alla nivåer i samhället; för individer och hushåll, för politiska organ, myndigheter och för det civila samhället och dess företag och organisationer. Medvetna, informerade och förberedda medborgare är grunden för samhällets styrka. Olika myndigheter har olika ansvar och mycket kan klaras ut genom samverkan dem emellan. Men i början av en kris är det alltid den enskildes förmåga att klara sig själv som är grundläggande.

Medborgarna behöver kunskaper om hur samhällets krishanteringssystem är uppbyggt och fungerar vid olika typer av kriser. De behöver även kännedom om individens eget ansvar i förhållande till samhällets samt kunskap om hur den enskilde kan ta detta ansvar och även åta sig ett större engagemang i samhällets krishanteringssystem och enskildas självskydd. Här spelar de frivilliga försvarsorganisationerna en viktig roll i att utbilda allmänheten men även att utbilda och öva frivilliga för insatser i krisberedskapen för att skapa uthållighet i krisberedskapssystemet.

Om behoven inom det militära försvaret till stora delar är definierat så kvarstår fortfarande stora utmaningar i att definiera behoven av resurser och förmågor inom samhällets krisberedskap. Behov av frivilliga förstärkningsresurser inom kommunal, regional och central beredskap behöver preciseras. Om exempelvis alla kommuner och landsting skulle inrätta frivilliga resursgrupper (FRG) som bemannas av en rad frivilliga försvarsorganisationer skulle antalet medlemmar i grupperna behöva öka från cirka 2 000 idag till 12 000 - 15 000 medlemmar, samt resurser för utbildning och övningar dimensioneras därefter.

Under höjd beredskap ställs krav på ett nytt civilt försvar där de frivilliga försvarsorganisationerna kan medverka i uppbyggnaden.

- Försvarsberedningen bör definiera samhällets generella krishanteringsförmåga på ett tydligt sätt som inte bara omfattar myndigheternas ansvar utan också enskilda medborgares egenansvar samt folkförankringens betydelse.
- Försvarsberedningen bör ta fram beslutsunderlag för regeringen för en tydlig precisering av mål för samhällets krisberedskap och de frivilliga försvarsorganisationernas förväntade roll i krishantering.
- Försvarsberedningen bör framhålla att de frivilliga försvarsorganisationerna kan spela en viktig roll i uppbyggnaden av ett nytt civilt försvar.

SVERIGES BILKÅRERS
RIKSFÖRBUND
Tel 08-579 38 890
www.bilkaren.se

FLYGVAPENFRIVILLIGAS
RIKSFÖRBUND
Tel 08-514 392 96
www.fvrf.se

RIKSFÖRBUNDET
SVERIGES LOTTAKÅRER
Tel 08-666 10 80
www.svenskalottakaren.se

FRIVILLIGA AUTOMOBIL-
KÅRERNAS RIKSFÖRBUND
Tel 08-514 395 95
www.fak.se

INSATSINGENJÖRERNA
Tel 0705-44 44 36
www.insatsingenjorerna.se

SVENSKA
PISTOLSKYTTEFÖRBUNDET
Tel 08-553 401 60
www.pistolskytteforbundet.se

FRIVILLIGA FLYGKÅREN
Tel 0155-289971
www.ffk.se

SVENSKA
BRUKSHUNDKLUBBEN
Tel 08-505 875 00
www.brukshundklubben.se

FRIVILLIGA MOTORCYKEL-
KÅRERNAS RIKSFÖRBUND
Tel 0500-48 82 60
www.fmck.se

SVENSKA BLÅ STJÄRNAN
Tel 08-629 63 60
www.svenskablastjarnan.se

SVENSKA FÖRSVAR-
UTBILDNINGSFÖRBUNDET
Tel 08-587 742 00
www.forsvarsutbildarna.se

FÖRSVARETS
PERSONALTJÄNSTFÖRBUND
Tel 08-663 48 05
www.fpf.a.se

SVERIGES
CIVILFÖRSVARFÖRBUND
Tel 08-629 63 60
www.civil.se

SJÖVÄRNKÅRERNAS
RIKSFÖRBUND
Tel 08-514 392 93
www.sjovarnskaren.se

FRIVILLIGA
RADIOORGANISATIONEN
Tel 08-528 077 31
www.fro.se

SVENSKA
FALLSKÄRMSFÖRBUNDET
Tel 021-41 41 10
www.sff.se

SVENSKA
SKYTSPORTFÖRBUNDET
Tel 08-699 63 70
www.skyttesport.se